

Ванче СТОЈЧЕВ

“

*Vist i nat a niz
i st orijat a vo
sega{ nost a za
i dni nat a...*

”

Деновиве повторно се актуелизираат настани и се повикува историјата како најстара учителка на животот да ги заштити националните интереси на нашите соседи, овој пат на Бугарија.

Анализирајќи ги нивните барања се добива впечаток дека Македонија е узурпатор, дека таа нема национални интереси, па ги граби туѓите.

Н еодамна на барање на Владата на Република Бугарија да ги обнови војничките гробишта, македонската влада го прифати и го одобри барањето, сметајќи дека тоа е цивилизациско дело и дека кон мртвите треба да се има почит. Покажувајќи висока доблест, со овозможувањето на бугарските власти да ги реновираат воените гробишта во Ново Село, Струмичко и во Цапари, Битолско, македонската влада ја истакна желбата за соработка, за подобра иднина меѓу двете држави и два-

гари. Уште посимптоматична е изјавата на бугарскиот амбасадор во Република Македонија, господинот Михо Михов, кој на новинарското прашање по повод нерегистрирањето на ОМО "Илинден" Пирин, децидно изјави дека никој во Македонија нема право да прашува за некакво македонско малцинство во нивната држава и дека тоа можела да го прави само Европската унија. Со наведените изјави господинот Димитров ги негира Македонците и во гробовите, а господинот Михов ни забранува да се

ВОЕНИТЕ ГРОБИ

та народа. На тој начин Владата го изразила националниот интерес на Македонија, за подобра идна соработка, сметајќи дека и другите ја знаат историјата и дека правилно ја толкуваат.

Меѓутоа, не е така. Господинот д-р Божидар Димитров, директор на бугарскиот Национален музеј и иницијатор на идејата за обновување на бугарските воени гробишта во Македонија, непосредно по одобрувањето изјави дека бугарските воени гробишта во Македонија се доказ дека Бугарите се бореле за

интересираме за живите Македонци во Бугарија. Кај овие господа, едниот водечки историчар во Бугарија, а другиот генерал полковник, поранешен началник на Генералштабот на Армијата на Република Бугарија, поранешен советник на претседателот Прванов и сегашен амбасадор во Република Македонија, можеби не е официјален нивниот негаторски став кон македонската нација, меѓутоа сигурно е многу влијателен. Од друга страна, пак, министерот за надворешни работи на Р Бугарија, господинот

СО ИЗЈАВИТЕ НА ГОСПОДИНОТ БОЖИДАР ДИМИТРОВ, ДИРЕКТОР НА БУГАРСКИОТ НАЦИОНАЛЕН МУЗЕЈ И ИНИЦИЈАТОР НА ИДЕЈАТА ЗА ОБНОВУВАЊЕ НА БУГАРСКИТЕ ВОЕНИ ГРОБИШТА ВО МАКЕДОНИЈА, И ВО ГРОБОВИТЕ МАКЕДОНЦИТЕ СЕ НЕГИРААТ, А ГОСПОДИНОТ МИХО МИХОВ НИ ЗАБРАНУВА ДА СЕ ИНТЕРЕСИРАМЕ ЗА ЖИВИТЕ МАКЕДОНЦИ ВО БУГАРИЈА. КАЈ ОВИЕ ГОСПОДА, ЕДНИОТ ВОДЕЧКИ ИСТОРИЧАР ВО БУГАРИЈА, А ДРУГИОТ ГЕНЕРАЛ ПОЛКОВНИК, ПОРАНЕШЕН НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛШТАБОТ НА АРМИЈАТА НА РЕПУБЛИКА БУГАРИЈА, ПОРАНЕШЕН СОВЕТНИК НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ ПРВАНОВ И СЕГАШЕН АМБАСАДОР ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, МОЖЕБИ НЕ Е ОФИЦИЈАЛЕН НИВНИОТ НЕГАТОРСКИ СТАВ КОН МАКЕДОНСКАТА НАЦИЈА, МЕЃУТОА СИГУРНО Е МНОГУ ВЛИЈАТЕЛЕН.

ослободување и за обединување на целата своја етничка територија.

Тоа не само што не е точно и што научно не е оправдано, туку ги навредува и свеста и чувствата на секој Македонец, па и на сите граѓани на Македонија. Покрај тоа, на новинарското прашање дали Република Бугарија по принципот на реципроцитет, исто така, ќе го одобри обновувањето на македонските споменици во Бугарија, господинот Димитров многу кратко и децидно одговори дека во Република Бугарија немало такви. Тоа значи дека, според него, гробовите на Ѓорче Петров, на Јане Сандански, на Димо Хаџи Димов и на други се бугарски, а дека и тие самите се Бу-

Калвин, го предупредува македонскиот министер господинот Антонио Милошоски дека на историчарите треба да им се дава што помал простор.

Додека македонската влада вложува напори и покажува висока доблест во однос на барањата на Владата на Република Бугарија, од другата страна постојано се негираат и македонската историја и македонската нација. Покрај тоа што не сакаат да ја регистрираат партијата на Македонците во Бугарија, ОМО "Илинден" Пирин, тие настојуваат и да им го ограничат просторот на историчарите во развојот на македонско-бугарските односи. Меѓутоа, во практиката на нивната политика постапуваат

поинаку, особено во однос на Република Македонија. Имено, претседателот на Република Бугарија, господинот Прванов, е доктор по историски науки, претходниот амбасадор на Република Бугарија во Република Македонија, господинот Александар Јорданов, е доктор по историја на уметноста, сегашниот амбасадор, господинот Михо Михов, е генерал полковник кој природно е поврзан со историјата. Се разбира дека целта на историчарите не е да се мешаат во внатрешните работи на други држа-

тојат српски, грчки, француски, британски, германски, италијански, романски, па дури и алжирски воени гробишта и тоа само од борбите на македонскиот фронт во текот на Првата светска војна, од 1915 до ноември 1918 година.

Загрижува фактот дека ниту еден од официјалните бугарски претставници, кои се инволвирани околу реставрацијата на бугарските воени гробишта, со ниту еден збор не спомна дека во бугарската војска, во тие ровови, во борбите имало и Македонци или, пак, ба-

лица (извор: Д. Минчев, Участието на населението од Македонија в б'лгарската армија през Првата световна војна, Софија, 1994, стр.180).

Во српската војска, во текот на Првата светска војна, македонското население, главно, од Вардарскиот дел на Македонија, било мобилизирано во три воени повици. Во првиот повик на почетокот на војната биле мобилизирани 12.000 регрути, а во вториот и во третиот уште 53.048 лица. Во текот на Првата светска војна, во српската војска вкупно биле

ШТА ВО МАКЕДОНИЈА

ви, но дали е случајност тоа што во однос на Македонија бугарската Влада секогаш ги вклучува историчарите. Нивна основна задача е објективната вистина да ја изнесат на виделина. Ниту еден од македонските историчари нема да се обиде да го негира фактот дека во Македонија постојат воени гробишта во кои се погребани војници, кои загинале во борбите на Македонскиот фронт борејќи се во редовите на бугарската армија во текот на Првата светска војна. Покрај бугарските, во Македонија пос-

рем да го спомнеа месното население. Според бугарските извори, учеството на македонското население во бугарската армија во текот на Првата светска војна е регистрирано со следните показатели: Од Вардарскиот дел на Македонија биле мобилизирани 122.000 лица, од Егејскиот дел на Македонија 4.237 лица и од Пиринскиот дел на Македонија 17.000 лица. Вкупно од целата етничка територија на Македонија во составот на бугарската војска во текот на Првата светска војна биле мобилизирани 133.887

мобилизирани 65.048 лица од Македонија, од кои 8.471 муслимани (Турци и Албанци), 319 Евреи, а останатите биле Македонци и други (Архив на Военоисторискиот институт, Белград, фонд Први светски рат, Пописник 7, кутија 62, док. 19, фасц. 6, лист 1).

Со оглед на тоа дека мобилизацијата во Грција била извршена подоцна и дека заради страотната состојба од и по Балканските војни, македонското население веќе емигрирало во соседните земји или се криело по планините, во грчката армија биле мобилизирани околу 20.000 Македонци. Според наведените податоци, во текот на Првата светска војна во составот на бугарската, на српската и на грчката армија вкупно биле мобилизирани 218.935 лица од етничката територија на Македонија. Можно е заради многубројните дезертирања некои лица да се евидентирани по повеќе пати, па би било реално да се говори за бројка од околу 200.000 лица. Со оглед на тоа дека српската и грчката војска војувале на страната на Антантата, бугарската војска на страна на централните сили, а Македонците, главно, се наоѓале во првите борбени редови, тоа значи дека тие војувале меѓу себе заради туѓи интереси. Имајќи ги предвид фактите дека борбите на македонскиот фронт се воделе три години, дека градот Битола бил секојдневно бомбардиран, при што веројатно загинало и некое цивилно лице, и дека меѓу цивилните лица имало и многубројни жртви од заразните болести, загрижува вистината зошто бугарските претставници не ги спомнуваат македонските жртви од Првата светска војна. Тие секако се многубројни, па и оние кои настанале како колатерална штета од многубројните незгрижени минско-експлозивни средства. Затоа е оправдана реставрацијата на воените гробишта, бидејќи не се знае чии коски таму почиваат. Но, и овој текст оди во прилог на тоа дека вистината мора да се знае.

